

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ” _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку
кондитерських виробів України»

Виконавець:
студентка 65 групи
факультету економіки та управління підприємством

Бадюл Ольга Сергіївна _____

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Янковий Володимир Олександрович _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОН'ЮНКТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	6
1.1. Сутність та особливості кон'юнктурних досліджень	6
1.2. Методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку	13
1.3. Економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури	19
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ КОНДИТЕРСЬКОГО РИНКУ	28
2.1. Специфіка ринку кондитерських виробів	28
2.2. Стан та тенденції ринку кондитерських виробів України.....	36
2.3. Дослідження місця України на світовому кондитерського ринку	45
РОЗДІЛ 3. ПРОГНОЗУВАННЯ РИНКОВОЇ КОН'ЮНКТУРИ КОНДИТЕРСЬКОГО РИНКУ УКРАЇНИ	57
3.1. Основні проблеми зміцнення позицій України на світовому ринку кондитерських виробів	57
3.2. Прогнозування стану кондитерського ринку України.....	67
ВИСНОВКИ	76
Список використаних джерел.....	80

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження кон'юнктури товарного ринку є важливим етапом в ухваленні управлінських рішень, оскільки результати таких досліджень дають змогу знизити ризики під час проектування управлінських рішень (вихід на нові ринки, пошук нових можливостей, обґрунтування диверсифікації бізнесу тощо). Уміння й навички проведення кон'юнктурних досліджень є вектором успішного функціонування фірми у зовнішньому середовищі.

Нині питання дослідження й оцінки кон'юнктури міжнародних, національних та локальних товарних ринків набувають особливої актуальності в контексті розвитку теорії та практики маркетингових досліджень. Необхідність вивчення ринкової кон'юнктури визначається сутністю сучасного маркетингу, його чітко вираженою орієнтацією на інтереси ринку.

Приступаючи до аналізу кон'юнктури товарного ринку, важливим питанням є організація самого дослідження, тобто підбір методик, методів, вибір параметрів, факторів тощо. В літературі з питань дослідження кон'юнктури ринку переважно містяться методики та методичні вказівки щодо дослідження ринкової кон'юнктури. Методологія кон'юнктури ринку в повному розумінні цього слова практично не знаходить відображення в теорії.

Ринок кондитерських виробів в Україні є ринком, який динамічно розвивається, оскільки, з одного боку, передові компанії витісняють менш потужних гравців, а з іншого – постійно з'являються нові гравці, які створюють конкурентне середовище.

Сучасний кондитерський ринок України є одним з найбільших секторів харчової промисловості, характеризується стабільністю та стрімким зростанням, а також показує низький рівень вразливості до негативних спадів в економіці країни та світу в цілому. На всіх провідних підприємствах галузі впроваджені та функціонують системи менеджменту якості за версією ISO 9001:2000. Український кондитерський ринок майже нічим не відрізняється від

європейського, оскільки вітчизняні виробники пропонують різноманітний асортимент кондитерської продукції своїм споживачам, який налічує близько 1000 найменувань. Тим самим постійно скорочуючи загальний імпорту солодощів в Україну.

У зв'язку з цим виникає необхідність докладно вивчити стан ринку кондитерських виробів та здійснити прогнозування кон'юнктури кондитерського ринку України.

Аналізу кон'юнктури кондитерського ринку присвячено багато робіт таких науковців як Герболюк Н.Л. [4], Горин М.Ф. [6], Коваленко О.Ю [14], Кучеренко В.Р. [24], Тюха І.В. [45], Левшин М.Ф. [25] та інших.

Метою дослідження є аналіз стану ринку кондитерських виробів, виявлення перспектив його розвитку та прогнозування ринкової кон'юнктури.

Задачі дослідження:

- розкрити сутність та особливості кон'юнктурних досліджень;
- дослідити методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку;
- розглянути економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури;
- провести загальну оцінку стану кондитерських виробів України;
- виявити тенденції розвитку кондитерського ринку України;
- визначити місце України на світовому кондитерському ринку;
- визначити основні проблеми зміцнення позицій України на світовому ринку кондитерських виробів;
- здійснити прогнозування стану кондитерського ринку України.

Об'єктом дослідження є процеси на ринку кондитерських виробів України, його стан та перспективи розвитку.

Предметом дослідження є вивчення кон'юнктури кондитерського ринку України та прогнозування його стану.

Методами дослідження Для вирішення поставлених завдань у кваліфікаційній роботі на здобуття освітнього ступеня магістра було використано наступні методи:

– порівняльний метод – при дослідженні сучасних підходів до визначення сутності підходів до створення бізнесу та управління його економічним розвитком;

– розрахунково-аналітичний та структурно-динамічний методи – при визначенні проблем, тенденцій та перспектив розвитку досліджуваного підприємства;

– метод експертних оцінок – при визначенні основних характеристик зовнішнього середовища.

Інформаційною базою є законодавчі та нормативні акти, наукові роботи, періодичні видання, офіційні статичні дані.

Публікації. За результатами здійсненого дослідження опубліковано статтю «Кондитерська галузь України: сьогодення та перспективи розвитку» у студентському збірнику ФЕУП ОНЕУ, а також прийнято участь у V Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення» (тема доповіді: «Сучасний стан та тенденції розвитку кондитерської галузі України»).

ВИСНОВКИ

1. Кон'юнктура ринку – це економічна ситуація, що складається на ринку та характеризується рівнями попиту та пропозиції, ринковою активністю, цінами, обсягами продажів, рухом процентних ставок, валютного курсу, заробітної плати, дивідендів, а також динамікою виробництва і споживання.

2. Тенденції на одних ринках не можна механічно переносити на інші, навіть суміжні ринки. Ситуація на ринку певного товару значною мірою залежить від стану на ринках інших товарів.

3. Результати кон'юнктурних досліджень можуть бути використані для різних цілей, таких як складання економічних та технічних прогнозів, визначення перспективних напрямів наукових досліджень, складання бізнес-планів, оскільки результати таких досліджень дають змогу знизити ризики під час проектування управлінських рішень.

4. Прогнозування кон'юнктури ринку – це вивчення стану ринку, що формується певними факторами і виражається в конкретних показниках. Оскільки при різних обставинах один і той самий фактор може впливати по-різному на ситуацію, при аналізі й прогнозуванні особливе місце повинно бути надане векторному напрямку впливу кожного з них.

5. Основними гравцями на українському кондитерському ринку є Кондитерська Корпорація «ROSHEN», Компанія «КОНТИ», Компанія «АВК», Корпорація «Бісквіт-Шоколад», Житомирська кондитерська фабрика «ЖЛ», Компанія «Nestlé», Компанія «CraftFoods», ПАТ «Полтавакондитер», кондитерська фабрика «Лагода» та ЗАТ «Одесакондитер».

6. Ринок кондитерських виробів характеризується значною ємністю, що робить кондитерську промисловість достатньо привабливою для інвестицій. Важливість кондитерської промисловості для економіки України обумовлена її питомою вагою в загальних обсягах виробництва та реалізації харчової продукції, експортним потенціалом та обсягами податкових надходжень, які вона забезпечує.

7. В цілому кондитерська галузь України має передумови для успішного розвитку та високої конкурентоспроможності на внутрішньому й зовнішньому ринках. На провідних кондитерських фабриках вже проведено модернізацію, встановлено сучасні виробничі лінії, значно підвищено технологічність та наукомісткість підприємств. Частка закордонних торгових марок складає лише 5%.

8. Рівень споживання кондитерських виробів в Україні значно нижчий, ніж у країнах ЄС, що зумовлюється низьким рівнем доходу у порівнянні з європейськими країнами. Покращення економічної ситуації в країні дасть можливий невеликий ріст ринку за рахунок збільшення платоспроможності споживачів.

9. Найбільшу частку світового виробництва кондитерських виробів займає Західна Європа, і складає 28,7%. На другому місці по виробництву кондитерських виробів у світі стоїть Азіатськотихоокеанський регіон – 21,1%. За даними Міністерства сільського господарства США, світовий ринок кондитерських виробів досяг рекордного обсягу в 198 млрд. дол. США в 2014 році, збільшившись у порівнянні з підсумком 2013 року.

10. Починаючи з 2004 р. експорт кондитерських виробів переважає над імпортом у грошовому вираженні, тобто можна констатувати, що кондитерська галузь є постачальником валютної виручки в країну. У цілому експорт кондитерської продукції за 11 років збільшився на 62679 тис. дол. (на 16,09%), порівняно з 2015 р. експорт зменшився на 6,98%. Імпорт кондитерської продукції за 11 років зріс на 3,37% у цілому, що становить 5138 тис. дол.

11. Основними імпортерами кондитерської галузі України у 2016 р. були такі країни: Казахстан, Білорусь, Грузія та Молдова. Основними експортерами були Російська Федерація, Польща, Німеччина та Нідерланди. В останні роки спостерігається загальне скорочення обсягів реалізації, суттєва зміна експортних орієнтирів галузі та розширення географії експорту, переважання зростання експорту над зростанням імпорту.

12. Український кондитерський ринок вичерпав можливості щодо екстенсивного зростання на ринку України, адже внутрішній ринок наразі є насиченим. Тому перспективним напрямком інвестицій підприємств галузі є відкриття нових виробничих майданчиків за межами України з метою завоювання нових ринків.

13. Важливими проблемами розвитку кондитерської промисловості в Україні є наступні: відсутність власних коштів у невеликих підприємств для реконструкції виробництва, чутливість до валютних ризиків, чутливість виробників до стану ринків сировини, високий рівень несплаченої заборгованості держави по ПДВ, диктат роздрібних торговців, які висувають не вигідні для виробників умови з розміщення продукції, а також суттєво затримують виплати за поставлену продукцію тощо.

14. В динаміці експорту кондитерських виробів з України останніх років можна виділити 2 чітко виражених періоди: динамічне зростання з 2006 по 2012 рр. та стрімке падіння з 2013 по 2016 рр. Причиною періоду падіння є події, що почали відбуватись саме з 2013р. Факторами, що вплинули на різке послаблення позицій України, як достатньо сильного експортера кондитерської продукції, стали анексія кримського півострова, бойові дії на сході країни.

15. Прогнозування обсягу експорту за допомогою трендових моделей втрачає сенс через дуже великі коливання цього показника. Обрана експоненціальна трендова модель є найбільш точною, проте і вона може пояснити лише 3,69% варіації емпіричних даних і не може слугувати інструментом для розрахунку прогнозу.

16. В останні роки імпорту кондитерської продукції має тенденцію до зниження. Це обумовлене зниженням реальних доходів громадян і, як наслідок, зниженням платоспроможного попиту на кондитерські вироби, а також достатньо ефективною конкуренцією вітчизняних товаровиробників. обсяг імпорту солодощів є більш прогнозованим, ніж обсяг експортних операцій. Обрана лінія тренду у вигляді полінома 2 ступеня достатньо чітко описує динаміку розвитку показника, а розрахунок прогнозного значення обсягу

імпорту кондитерської продукції визначає цю величину у розмірі 51,4 млн доларів США.

17. Аналіз динаміки вартості 1 т печива солодкого та вафель за 2006-2016 рр. за допомогою поліноміальної моделі 2 ступеня визначає прогнозне значення на 2018 рік показника, що вивчається, на рівні 36699,68 грн, при чому побудована модель з високою точністю (більше 96%) описує тенденцію емпіричних даних. Отримані прогнози з розбіжністю у розмірі всього в 566,64 грн за 1 т печива солодкого та вафель, тобто приблизно у 1,5%, свідчать про їх достатньо високу точність та вірогідність здійснення цих подій.

Список використаних джерел

1. Бутенко А.І. Кон'юнктурний аналіз товарного ринку / А.І. Бутенко, В.Р. Кучеренко, Є.В. Рак. – Одеса: Автограф, 1999. – 154 с.
2. Виробництво та реалізація окремих видів промислової продукції за переліком продукції ЄС для статистики виробництва (PRODCOM) [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Галушко О. С. Тенденції розвитку ринку кондитерських виробів та особливості трансформації у системі цінностей його учасників // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1. – С. 15-21.
4. Герболка Н.Л. Вивчення кон'юнктури вітчизняного ринку / Н.Л. Герболка, О.Л. Гром // Фармац. журн. – 2005. – № 4. – С. 87-92.
5. Говорушко Т.А., Сілакова Г.В. Формування джерел фінансування інвестиційної діяльності на підприємствах кондитерської промисловості в умовах глобалізації економіки: монографія / Т.А. Говорушко, Г.В. Сілакова. – К.: Логос, 2013. – 208 с.
6. Горин М. Ф. З історії кон'юнктурних економічних досліджень в Україні (20-ті роки ХХ ст.) / М.Ф. Горин, В.І. Гринчуцький // Історія народ. госп-ва та екон. думки України. - 1998. - Вип. 30. - С. 181-187.
7. Державна фіскальна служба України сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/f11>
8. Діагностика сектору кондитерських виробів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bizpro.org.ua.
9. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Конспект лекцій для студентів спеціальності 8.050110 «Прикладна статистика» денної форми навчання / І. А. Серова, Т. С. Мирна. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 92 с.
10. Іванова Л.О. Показники ринкової кон'юнктури / Л.О. Іванова. – Л.: Вид-во Львів. комерц. акад., 2004. – 19 с.

11. Карпов В.А. Конъюнктурные исследования потенциала рынка // Инвестирование экономики Украины в условиях рынка / В.А. Карпов. – Одеса: Інститут проблем ринку й економіко-екологічних досліджень НАН України, 1998. – 320 с.
12. Карпов В.А. Маркетинг: прогнозування кон'юнктури ринку: Навч. Посіб./ В.А. Карпов, В.Р. Кучеренко. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003 - 284 с.
13. Касьяненко, В. О. Моделювання та прогнозування економічних процесів. Конспект лекцій: навч. посібник / В. О. Касьяненко, Л. В. Старченко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 185 с.
14. Коваленко О. Ю. Методичні основи прогнозування фінансового стану підприємства // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия «Экономика и управление». Том 24 (63). – 2011. – С. 35 -39.
15. Ковальов О. М. Стан та перспективи експорту продукції кондитерської промисловості України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63408.
16. Кондитери світу. Інформаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konditerra.ru>.
17. Кондитерська промисловість України. Кондитер України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrkonditer.kiev.ua>.
18. Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения: Избранные труды / Н. Д. Кондратьев. — М. : Экономика, 2002. - 767 с.
19. Конспект лекцій з курсу «Кон'юнктура товарних ринків» для студентів спеціальності 6.030507 «Маркетинг» / Укл.: В.В. Кузяк, Ю.Я. Добуш. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2013. – 200 с.
20. Крисанов Д.Ф. Якість і безпечність харчової продукції // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 3. – С. 103-119. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/uj-rn/econprog_2010_3_11

21. Кроніковський Д.О. Оптимізація розподілу ресурсів згідно системи контролінгу // Економічний форум. – 2015. – № 1. – С. 123-129. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2015_1_21
22. Кроніковський Д.О. Тенденції кондитерської промисловості України // Ефективна економіка. – 2014. – № 10. – С. 25-32.
23. Кучеренко В.Р. Основи економічної кон'юнктури / В.Р. Кучеренко, В.А. Карпов. – К.: ЦНЛ, 2004. – 222 с.
24. Кучеренко В.Р. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів і послуг. Монографія / В.Р. Кучеренко, В.А. Карпов, А.В. Андрейченко та ін. – Одеса, Атлант, 2010 – 161с.
25. Левшин М. Ф., Пономарёв В. В. Кон'юнктура світових товарних ринків – М, 2000 – 76с.
26. Левшин Ф.М. Мировой рынок: конъюнктура, цены и маркетинг. Монография / Ф.М. Левшин. - М. : Междунар. отношения, 1993. - 260 с.
27. Мартиновський В.С. Сучасний стан і перспективи розвитку кондитерської галузі України // Економіка харчової промисловості. – 2014. – № 2. – С. 43-45. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2014_2_12
28. Об'єднання виробників кондитерської, харчоконцентратної та крохмалопаточкової галузей України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrkondprom.com.ua/pokazniki_roboty_zh_sichen_jovten_2012/
29. Обзор рынка кондитерских изделий Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://proconsulting.com.ua/analiz/pitanie/kond/index1.html/>
30. Огляд кондитерського ринку України / Рюрик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rurik.com.ua>
31. Орехов А. М. Методы экономических исследований / Учебное пособие для вузов. Учебники РУДН. Инфра-М, 2009. – 360 с.
32. Офіційний сайт агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/>

33. Офіційний сайт асоціації Candy Industry [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.candyindustry.com>.
34. Офіційний сайт державної підтримки українського експорту. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrexport.gov.ua>
35. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
36. Офіційний сайт Міністерства сільського господарства США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usda.gov/wps/portal-/usda/usdahome>
37. Офіційний сайт статистики торгівлі для розвитку міжнародного бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.trademap.org/>
38. Перспективы развития пищевой отрасли в Украине [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.credit-rating.ua/ru/analytics/analytical-articles/12579/>
39. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні. Наукове видання / під науковим керівництвом і ред. д.е.н., проф. Кучеренка В.Р. – Одеса: «Атлант», 2010. – 164 с.
40. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні. Монографія / Під науковим керівництвом д.е.н., професора Ковальова А.І./ - Одеса: Атлант, 2010. – 266 с.
41. Репке В. Конъюнктура / В. Репке. - М.: Финансовое вид-во НКФ СРСР, 1927 - 160 с.
42. Сарай, Н. І. Проблеми прогнозування фінансово-економічних показників в ході проведення фінансової діагностики підприємства // Інноваційна економіка. – 2011. – С. 131-135.
43. Стрельникова, Д. Сегментация украинского рынка кондитерских изделий// Економіка та держава. – 2010. – № 3. – С. 69 – 71.
44. Топ-100 candy industry 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.candy-industry.com/2017-global-top-100>
45. Тюха, І. В. Сучасні тенденції розвитку світового ринку кондитерських виробів // Ефективна економіка. – 2012. – №5. – С. 53-58.

46. Усик С. П. Маркетингові комунікації на ринку кондитерських виробів // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2011. – № 3. – 158–165.
47. Хелферт, Э. Техника финансового анализа / Э. Хелферт; пер. с англ. – М. : Аудит, 1996. – 663 с.
48. Хоменко І.Б. Особливості інвестиційної діяльності ТНК в Україні // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2008. – № 1. – С. 71-77.
49. Шестак О.В. Сучасний стан та тенденції розвитку кондитерської галузі // Вісник НТУ «ХПІ». Серія «Актуальні проблеми розвитку українського суспільства». – 2013. – № 6 (980). – С. 132–137.
50. Шкурупій О.В., Гончаренко В.В., Артеменко І.А. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / За ред. О.В. Шкурупій. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.